

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 3944
Αριθμ. Πρωτ. Αίτησ. Κατ. Εγγράφων: 306
Ημερομ. Κατάθεσης: 17/3/2026

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΡΩΤΗΣΗ & ΑΙΤΗΣΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

ΠΡΟΣ: τον κ. Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας

ΘΕΜΑ: «Νομιμότητα, εφαρμογή και περιβαλλοντικές επιπτώσεις του Προγράμματος Προστασίας Δασών ANTINERO»

Το πρόγραμμα προστασίας δασών **ANTINERO (I, II και III)** προβάλλεται από την κυβέρνηση ως βασικό εργαλείο πρόληψης των δασικών πυρκαγιών και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των δασικών οικοσυστημάτων. Πρόκειται για ένα εκτεταμένο πρόγραμμα δασικών παρεμβάσεων που εφαρμόζεται οριζόντια σε δασικές εκτάσεις σε όλη τη χώρα, με συνολικό προϋπολογισμό που προσεγγίζει το μισό δισεκατομμύριο ευρώ, σημαντικό μέρος του οποίου χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης (Πυλώνας «Πράσινη Μετάβαση» - Δράσης 1.4.4 (16849) – «Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης»).

Στο πλαίσιο του προγράμματος υλοποιούνται εκτεταμένες παρεμβάσεις σε δασικά οικοσυστήματα, όπως καθαρισμός, διάνοιξη μεικτών αντιπυρικών ζωνών κοντά σε οικισμούς και εκατέρωθεν δασικών δρόμων, συντήρηση δασικών οδών με ευρείας έκτασης επεμβάσεις αραίωσης των δασών, ολικής απομάκρυνσης του υπορόφου (θαμνώδους βλάστησης) και κλάδευσης δέντρων.

Παρά την έκταση και τη φύση των παρεμβάσεων, σε συνδυασμό δε με το γεγονός ότι το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από ευρωπαϊκά κονδύλια, εφαρμόζεται χωρίς να τηρείται η νομικά ενδεδειγμένη και υποχρεωτική διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης που προβλέπεται από την ευρωπαϊκή Οδηγία 2001/42.

Μια ογκώδης αναφορά-καταπέλτης 206 σελίδων, που αφορά στο Πρόγραμμα Antinero, κατατέθηκε στις 22 Μαΐου 2025 στην Επιτροπή Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στις 9 Ιουνίου στο Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, από δικηγόρο - ειδικευμένη στην Περιβαλλοντική και Δασική Πολιτική, μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Επιμελητηρίου Περιβάλλοντος & Βιωσιμότητας και υποψήφια διδάκτορα του Πανεπιστημίου Αιγαίου- από κοινού με 212 περιβαλλοντικές οργανώσεις, συλλογικότητες και ενεργούς πολίτες. Η αναφορά εγείρει σοβαρότατες καταγγελίες για συστηματικές παραβιάσεις της ευρωπαϊκής

νομοθεσίας στο πλαίσιο της εφαρμογής του κυβερνητικού προγράμματος, το οποίο φέρεται να καταστρέφει τα ελληνικά δάση. Η Αναφορά είναι υπό εξέταση.

Ειδικότερα σύμφωνα με δημοσιεύματα καταγγέλλονται τα εξής:

A. Το Antinero λόγω της κλίμακας, της επαναληπτικότητας και των σωρευτικών επιπτώσεων των παρεμβάσεων σε εθνικό επίπεδο και βάσει της Ευρωπαϊκής Οδηγίας θα έπρεπε να υποβάλλεται σε διαδικασία περιβαλλοντικού προελέγχου, προκειμένου η αρμόδια αρχή να κρίνει αν έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, οπότε υποβάλλεται υποχρεωτικά και σε Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ). Αρμόδια αρχή είναι στην περίπτωση αυτή η Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του ΥΠΕΝ. Σε αντίθεση όμως με τα προβλεπόμενα υλοποιείται μέσω επιμέρους “μελετών ειδικών δασοτεχνικών έργων”, οι οποίες εγκρίνονται κατά τόπους από τις δασικές υπηρεσίες.

Η εφαρμογή απλών δασοτεχνικών μελετών, οι οποίες προβλέπονται για δασοτεχνικά έργα ή εργασίες ρουτίνας στα δάση, βάσει του ν. 998/1979 και του πδ 437/1981, δεν φαίνεται να επαρκεί για ένα πρόγραμμα εθνικής εμβέλειας με εκτεταμένες παρεμβάσεις στα δασικά οικοσυστήματα.

Επιπλέον, σε περιοχές που αποτελούν οικοτόπους ή εντάσσονται στο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών, θα έπρεπε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με το άρθρο 6 παρ. 3 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους, το οποίο απαιτεί προηγούμενη δέουσα εκτίμηση ώστε να διαπιστώνεται ότι οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις δεν θα έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στους στόχους διατήρησης και προστασίας τους.

B. Ιδιαίτερο προβληματισμό προκαλεί η υπαγωγή του στη Δράση «Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης» του «Ελλάδα 2.0». Δημιουργείται σύγχυση ως προς τον πραγματικό χαρακτήρα του προγράμματος καθώς εντάσσεται σε δράσεις αναδάσωσης, ενώ στην πράξη αφορά κυρίως παρεμβάσεις απομάκρυνσης και διαχείρισης της υπάρχουσας βλάστησης και όχι δημιουργία νέων δασών ή συστηματική οικολογική αποκατάσταση.

Την ίδια στιγμή, τίθενται ερωτήματα σχετικά με τα κονδύλια που μεταφέρθηκαν στο πρόγραμμα ANTINERO, καθώς φαίνεται ότι σημαντικό μέρος των πιστώσεων του κρατικού προϋπολογισμού που είχαν προβλεφθεί ήδη από το 2020 για το εθνικό σχέδιο αναδάσωσης διοχετεύθηκαν τελικά στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, χωρίς

να υπάρχει σαφής ενημέρωση για την πορεία υλοποίησης του ίδιου του σχεδίου αναδάσωσης.

Γ. Πέραν των ζητημάτων νομιμότητας και θεσμικής διαδικασίας, εγείρονται σοβαρές ανησυχίες σχετικά με τις περιβαλλοντικές και οικολογικές επιπτώσεις από τον τρόπο εφαρμογής των παρεμβάσεων. Η εκτεταμένη απομάκρυνση του δασικού υπορόφου και της θαμνώδους βλάστησης διαταράσσει τη δομική πολυπλοκότητα των δασών και επηρεάζει σημαντικά τη βιοποικιλότητα, καθώς ο υπόροφος αποτελεί βασικό στοιχείο του δασικού οικοσυστήματος που φιλοξενεί πλήθος ειδών χλωρίδας και πανίδας, συμβάλλει στη φυσική αναγέννηση του δάσους και στη συγκράτηση υγρασίας και εδαφικής σταθερότητας.

Σε περιοχές με έντονο ανάγλυφο ή ευάλωτα εδάφη, η αποψίλωση μεγάλων επιφανειών ενδέχεται να αυξήσει τον κίνδυνο διάβρωσης του εδάφους και επιταχυνόμενης απορροής υδάτων, με πιθανές συνέπειες σε πλημμυρικά φαινόμενα και απώλεια γόνιμου εδάφους.

Δ. Τέλος έχουν επισημανθεί και σοβαρές ελλείψεις στον τρόπο εφαρμογής του προγράμματος, όπως η περιορισμένη επιστημονική εποπτεία των εργασιών λόγω υποστελέχωσης των δασικών υπηρεσιών, την ώρα που σημαντικό μέρος των παρεμβάσεων υλοποιείται από εργολαβικά σχήματα. Η έλλειψη επαρκούς επιτόπιας επίβλεψης δημιουργεί εύλογα ερωτήματα για την τήρηση των τεχνικών προδιαγραφών και τη συνολική ποιότητα των παρεμβάσεων.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του αισθητικού δάσους του Υμηττού, όπου έχουν καταγραφεί έντονες αντιδράσεις πολιτών σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των παρεμβάσεων. Ειδικότερα, στην περιοχή Κουταλά στο Βύρωνα, φωτογραφίες που τραβήχτηκαν τον Ιανουάριο του 2026 και μαρτυρίες κατοίκων, αποτυπώνουν τις αποψιλώσεις μεγάλης έντασης που έχουν οδηγήσει ακόμη και στη δημιουργία λιμναζόντων υδάτων σε ευρεία έκταση μετά από βροχοπτώσεις, καθώς το έδαφος αδυνατεί να απορροφήσει.

Οι κάτοικοι της περιοχής κάνουν λόγο για εκτεταμένη υποβάθμιση του δασικού τοπίου, με βαριά μηχανήματα να εισέρχονται στο δάσος, να ισοπεδώνουν τη χαμηλή βλάστηση, να απομακρύνουν κορμούς και να δημιουργούν εκτεταμένους δρόμους στο εσωτερικό του δάσους, με αποτέλεσμα – όπως υποστηρίζουν – την υποβάθμιση της βιοποικιλότητας και την αποδυνάμωση των φυσικών λειτουργιών του δασικού οικοσυστήματος.

Επειδή, στην εποχή μας, το δάσος εργαλειοποιείται συστηματικά ως πηγή εμπορεύσιμων στοιχείων και αγαθών από εργολάβους και ξυλεμπόρους, ενάντια στο Σύνταγμα και στη δασική νομοθεσία που ορίζει ότι τα δάση συνιστούν “εθνικό κεφάλαιο” για την προστασία του οποίου το κράτος έχει υποχρέωση να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα,

Επειδή, το Πρόγραμμα Antinero φαίνεται να αποτελεί ξεκάθαρα μία έκφραση της αντίληψης του δάσους ως αποκλειστικά οικονομικού μεγέθους προς εκμετάλλευση αλλά και του τρόπου που λαμβάνονται αποφάσεις για τα δάση μας,

Επειδή, η κατάσταση αυτή προκαλεί εύλογες ανησυχίες για το κατά πόσο οι παρεμβάσεις συμβάλλουν πράγματι στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των δασών ή, αντίθετα, ενδέχεται να οδηγούν σε υποβάθμιση των οικοσυστημάτων και αύξηση της ευαλωτότητάς τους στην κλιματική αλλαγή,

Επειδή, σύμφωνα με όσα καταγγέλλονται από πλήθος περιβαλλοντικών οργανώσεων και πολίτες η εφαρμογή του προγράμματος αντίκειται σε όσα προβλέπονται στην ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία για τη διαχείριση των δασών,

Επειδή, το μεγαλύτερο μέρος των πιστώσεων του κρατικού προϋπολογισμού που είχαν αρχικά προβλεφθεί για το εθνικό σχέδιο αναδασώσεων από το 2020 έχει μεταφερθεί στο πρόγραμμα.

Ερωτάται ο κ. Υπουργός:

1. Για ποιο λόγο δεν έχει προηγηθεί περιβαλλοντικός προέλεγχος και Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση όπως προβλέπεται, από την Οδηγία 2001/42/ΕΚ καθώς και από την ελληνική νομοθεσία που την ενσωματώνει, για προγράμματα μεγάλης κλίμακας με σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ενώ πρόκειται για πρόγραμμα εθνικής εμβέλειας με σωρευτικές επιπτώσεις στα δασικά οικοσυστήματα;
2. Γιατί θεωρεί το Υπουργείο επαρκή την εφαρμογή δασοτεχνικών μελετών από κατά τόπους δασικές υπηρεσίες, που αφορούν μικρότερης έκτασης έργα βάσει του ν. 998/1979 και του εξουσιοδοτικού πδ 437/1981, όταν το πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις μεγάλης κλίμακας που μεταβάλλουν τη δομή, τη λειτουργία και τη δυναμική των δασικών οικοσυστημάτων;
3. Πώς διασφαλίζεται η συμμόρφωση του προγράμματος με το άρθρο 6 παρ. 3 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους, περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος και περιοχές Natura, όπου απαιτείται δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων και διασφάλιση ότι δεν θα προκληθεί υποβάθμισή τους;

4. Πώς αιτιολογείται η ένταξή του ως δράση αναδάσωσης στο ΤΑΑ (Δράση 1.4.4 (16849) – «Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης») όταν οι παρεμβάσεις που υλοποιούνται αφορούν σε αποψίλωση και αφαίρεση υπάρχουσας βλάστησης και όχι στη δημιουργία νέων δασών και γιατί επικοινωνιακά εμφανίζεται ως τέτοιο;
5. Με ποια κριτήρια μεταφέρθηκε στο πρόγραμμα ANTINERO το μεγαλύτερο μέρος των πιστώσεων του κρατικού προϋπολογισμού που είχαν αρχικά προβλεφθεί για το εθνικό σχέδιο αναδάσωσης από το 2020, και ποια είναι η τύχη του ίδιου του σχεδίου αναδάσωσης;
6. Πώς αξιολογούνται συνολικά και σωρευτικά οι περιβαλλοντικές και οικολογικές επιπτώσεις από την εκτεταμένη απομάκρυνση του δασικού υπορόφου, δεδομένου ότι αποτελούν κρίσιμο στοιχείο της βιοποικιλότητας, της φυσικής αναγέννησης του δάσους, της συγκράτησης υγρασίας και της σταθερότητας του εδάφους;
7. Έχει αξιολογηθεί ο κίνδυνος διάβρωσης εδαφών, επιτάχυνσης απορροής υδάτων και ενίσχυσης πλημμυρικών φαινομένων, ιδίως σε περιοχές με έντονο ανάγλυφο, ως συνέπεια της εκτεταμένης εκθάμνωσης και αποψίλωσης;
8. Με ποια επιστημονικά κριτήρια προσαρμόζονται οι παρεμβάσεις στα ιδιαίτερα οικολογικά χαρακτηριστικά κάθε δασικού οικοσυστήματος, ώστε να αποφεύγεται η ομογενοποίηση του τοπίου και η υποβάθμιση της βιοποικιλότητας;
9. Πώς αξιολογείται η αποτελεσματικότητα των αντιτυρικών ζωνών και των μαζικών καθαρισμών ως προς την πραγματική συμβολή τους στην πρόληψη δασικών πυρκαγιών, δεδομένου ότι η διεθνής βιβλιογραφία αναδεικνύει την ανάγκη ολοκληρωμένων σχεδίων διαχείρισης καύσιμης ύλης;
10. Κρίνεται ως επαρκής ο υφιστάμενος μηχανισμός επιτόπιας επιστημονικής εποπτείας των εργασιών, δεδομένου ότι μεγάλο μέρος των παρεμβάσεων υλοποιείται από εργολαβικά σχήματα, ενώ οι δασικές υπηρεσίες παραμένουν υποστελεχωμένες;
11. Πώς διασφαλίζεται στην πράξη η τήρηση των τεχνικών προδιαγραφών και η ορθολογική επιλογή των δέντρων που υλοτομούνται ή κλαδεύονται, σε συνθήκες περιορισμένης στελέχωσης των δασικών υπηρεσιών;
12. Πώς απαντά το Υπουργείο στις καταγγελίες κατοίκων της περιοχής του Βύρωνα, οι οποίοι κάνουν λόγο για «κατακρεούργηση» του δάσους στον Υμηττό στο πλαίσιο του προγράμματος, με βαριά μηχανήματα να ισοπεδώνουν την υπόροφη βλάστηση, να απομακρύνουν κορμούς και να ανοίγουν εκτεταμένους δασικούς δρόμους;

13. Πώς αξιολογούνται τα περιστατικά μεγάλης συγκέντρωσης υδάτων μετά τις επεμβάσεις, λόγω μειωμένης απορροφητικότητας του εδάφους, όπως καταγγέλλονται για την περιοχή Κουταλά στο Βύρωνα;
14. Έχει εξεταστεί ο κίνδυνος τα έργα αυτά να μειώνουν τη φυσική ικανότητα του δάσους να συγκρατεί το νερό της βροχής, αυξάνοντας τον κίνδυνο πλημμυρών και κατολισθήσεων σε αστικές και περιαστικές περιοχές;
15. Προτίθεται το Υπουργείο να επανεξετάσει συνολικά το μοντέλο σχεδιασμού και εφαρμογής του προγράμματος ANTINERO, ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης επιστημονική τεκμηρίωση, η συμμόρφωση με το ευρωπαϊκό περιβαλλοντικό κεκτημένο και η πραγματική προστασία των δασικών οικοσυστημάτων;

Αίτηση Κατάθεσης Εγγράφων

Παρακαλούμε να κατατεθούν τα εξής έγγραφα:

1. Οι αποφάσεις ανάθεσης των σχετικών εργασιών σε εταιρείες, ανά Περιφέρεια και έργο, στο πλαίσιο του προγράμματος ANTINERO από το 2022 έως σήμερα.
2. Το σύνολο των συμβάσεων που έχουν συναφθεί με εργοληπτικές εταιρείες ή λοιπούς αναδόχους για την εκτέλεση των εργασιών του προγράμματος για την ίδια χρονική περίοδο, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών αντικειμένων, των τεχνικών προδιαγραφών και των χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης.
3. Τις εγκρίσεις των μελετών των δασικών υπηρεσιών βάσει των οποίων υλοποιούνται οι παρεμβάσεις του προγράμματος στις επιμέρους περιοχές.

Οι ερωτώντες βουλευτές

Παναγιού (Γιώτα) Πούλου

Βουλευτής Βοιωτίας

Θεοδώρα Τζάκρη

Βουλευτής Πέλλας

Δρ. Μιχαήλ Χουρδάκης

Βουλευτής Α΄ Θεσσαλονίκης

Ραλλία Χρηστίδου

Βουλευτής Β3 Τομέα Αττικής